

tager offentlig ydelse til underhold, jf. § 110, stk. 2, og pkt. 9.2.2. og 9.2.3. nedenfor.

9.2.2. Straffelovrådets forslag

Om arbejdsgruppens overvejelser henvises til 1989-betænkningen, s. 53-54, og om Straffelovrådets overvejelser henvises til 1998-betænkningen, s. 125, jf. § 110 i rådets lovudkast, og s. 291-292. Det bemærkes herved, at der siden arbejdsgruppens betænkning er gennemført en ophævelse af pligten til at betale afsoningsomkostninger, jf. pkt. 9.2.1. ovenfor.

Med henblik på at modvirke den ovenfor beskrevne utilsigtede virkning af ophævelsen af pligten til at betale afsoningsomkostninger foreslår Straffelovrådet, at der som § 110, stk. 1, i rådets lovudkast indsættes en bestemmelse, hvorefter indsatte, der har indtægtsgivende arbejde i eller uden for fængsel eller arresthus, betaler for opholdet.

I § 110, stk. 2, foreslås det fastsat, at pligten ifølge stk. 1 gælder tilsvarende for dømte, der under ophold på kriminalforsorgens pensioner har arbejdsindtægt eller modtager offentlig ydelse til underhold. Stk. 1 og 2 foreslås i stk. 3 suppleret af en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om betalingen.

I udtrykket »betaler for opholdet« i § 110, stk. 1, ligger, at betalingspligten alene gælder i det omfang, hvor indtægten kan dække afsoningsomkostningerne. Rådet forudsætter endvidere, at de administrative bestemmelser om opholdsbetaling fastsættes, så dømte, der er beskæftiget med eget indtægtsgivende arbejde, har et beløb til rådighed, der mindst svarer til det vederlag, som udbetales dømte, der er beskæftiget ved kriminalforsorgens foranstaltning, jf. § 42, stk. 1, i rådets lovudkast.

Med ordet »dømte« i § 110, stk. 2, i rådets lovudkast sigtes bl.a. til personer, der er anbragt i eller overført til pension efter reglerne i § 78 i rådets lovudkast, og personer, der opholder sig i pension på grundlag af en betinget dom. Udtrykket »offentlig ydelse til underhold« i samme bestemmelse omfatter ikke alene bistandshjælp og sociale pensioner, men også arbejdsløshedsunderstøttelse og sygedagpenge.

Rådet har ikke fundet, at adgangen til at kræve betaling også bør omfatte dømte med formueindtægt. Det vil i praksis være sjældent forekommende, at dømte, der opholder sig i kriminalforsorgens institutioner, har formueindtægt af betydning. Hertil kommer, at det vil være forbundet med et uforholdsmæssigt stort administrativt arbejde at sikre kontrollen hermed.

9.2.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tiltræde Straffelovrådets udkast til bestemmelse om pligt for visse dømte til at be-

tale for ophold i kriminalforsorgens institutioner. Lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed, jf. § 110.

9.3. Klageregler mv.

9.3.1. Gældende ret

I det følgende redegøres i hovedtræk for gældende ret med hensyn til indsattes adgang til at klage over afgørelser, der træffes som led i straffuldbyrdelsen.

Afgørelser, der træffes af kriminalforsorgen, kan påklages efter de almindelige regler om administrativ rekurs. En afgørelse, der er truffet af en medarbejder i en institution, kan derfor påklages til institutionens leder, og lederens afgørelse kan indbringes for Justitsministeriet (Direktoratet for Kriminalforsorgen), der træffer den endelige administrative afgørelse.

Herefter kan sagen indbringes for Folketingets Ombudsmand. Klagen skal indgives inden et år regnet fra direktoratets afgørelse, jf. § 13, stk. 3, i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand (ombudsmandsloven). Ombudsmanden har dog mulighed for at tage en sag op til undersøgelse af egen drift efter udløbet af denne frist, jf. ombudsmandslovens § 17, stk. 1. Ombudsmanden bedømmer, om myndigheder eller personer, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, har handlet i strid med gældende ret eller på anden måde gjort sig skyldige i fejl eller forsømmelser ved udøvelsen af deres opgaver. Ombudsmanden kan på den baggrund fremsætte kritik, afgive henstillinger samt i øvrigt fremsætte sin opfattelse af sagen, jf. ombudsmandslovens §§ 21 og 22. Viser ombudsmandens undersøgelse af en sag, at der må antages at være begået fejl eller forsømmelser af større betydning, skal ombudsmanden give meddelelse om sagen til bl.a. Folketingets Retsudvalg og vedkommende minister, dvs. justitsministeren, jf. ombudsmandslovens § 24.

En endelig administrativ afgørelse kan også indbringes for domstolene efter grundlovens § 63. Efter denne bestemmelse kan domstolene påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser. Det antages, at domstolene kan tage stilling til ethvert spørgsmål om afgørelsens lovmæssighed, hvorimod domstolene anses for afskåret fra at efterprøve afgørelsens hensigtsmæssighed.

Herudover er der på visse områder fastsat særlige regler om domstolskontrol. Der kan i den forbindelse bl.a. henvises til retsplejelovens § 778 om varetægtsarrestanters adgang til at klage over fængselspersonalets adfærd og reglerne i straffeloven om domstolsprøvelse af visse vilkårsovertrædelser ved prøveløsladelse, jf. § 40, stk. 1, og vilkårsovertrædelser ved betin-